

Андижон қишлоқ хўжалик институти
Агрономия факультети

ЎСИМЛИКШУНОСЛИК ВА
ПАХТАЧИЛИК
кафедраси

ЎСИМЛИКШУНОСЛИК ВА ПАХТАЧИЛИК

фанидан курс лойиҳасини бажариш бўйича

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

Андижон 2015

Тузувчилар: «Ўсимликшунослик ва пахтачилик» кафедраси

Катта ўқитувчи **Турсунов Х.**

Ассистент **Асатиллаев Ф.**

«Ўсимликшунослик ва пахтачилик» кафедраси
Тақризчлар: доценти **О.Мирзаев**

УзШИТИ Андижон филиали директори
М.Ергашев

Услубий кўрсатма “Усимликшунослик ва пахтачилик” кафедрасини (№3 сонли баён «__». ____ 2015 й) “Агрономия” факултети ўқув-услубий кенгаши (№__ сонли баён «__». ____ 2015 й) ҳамда институт услубий кенгаши №3 сонли баён «16». Декабр 2015 й) томонидан кўрилган ва мақулланган.

Кириш

Қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш технологияси — юқори, сифатли, таннархи паст, экологик тоза ҳосил етиштиришни таъминлайдиган, экинларнинг биологик хусусиятлари, тупроқ — иқлим шароитига мос келадиган агротехник тадбирлар мажмуасидир.

Экинларни етиштириш технологиясида асосий ва экишдан олдин тупроқни ишлаш, ўғитлаш, уруғни экишга тайёрлаш, экиш, экин парвариши, ҳосилни йиғиш технологик тадбирлари барча экинларда бажарилади. Айрим экинларни етиштиришда ўзига хос хусусиятлари мавжуд бўлиб, уларга дуккакли экинлар уруғини инокуляция қилиш, толали экинлар поясини сувда ивитиш тадбирлари киради..

Етиштириш технологиясида экиннинг биологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда унинг эҳтиёжларини тўла қондириш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, меҳнатга ҳақ тўлашни бозор иқтисодиёти қонунлари асосида амалга ошириш талаб қилинади.

“Фермер хўжалигини бошқариш ва юритиш” факультети талабалари “Ўсимликшунослик ва Пахтачилик” фанидан курс лойиҳасини бажаради.

Курс лойиҳаси илмий кузатишларнинг таркибий қисмини дала экинлари бўйича ва пахта етиштиришда пахтачиликнинг маълум доирасида аниқ бир хўжалик маълумотларига суянган ҳолда ишлаш усуллари ва тадбирлар йиғиндисини ўз ичига олиш керак.

Курс лойиҳаси талабини ўзи танланган мавзуда бажарилади.

Курс лойиҳасини ҳар бир мавзусида тупроқ ва ер ости сувларини, иқлим ва маҳаллий хўжалик шароитларини аниқлаш учун ўзани агротехник тадбирларини режасини тузиш кўзда тутилади.

Талаба, курс лойиҳани бажаришда танланган мавзусида режалаштирилган агротехник ишларни бажара олиши, уларни бажариш муддатларини ва ишлар ҳажмини ҳисоблай билиши лозим.

Курс лойиҳани бажаришда иш режаси тузилади.

Иш режаси мавзуга қараб ўзгариши мумкин.

Курс лойиҳасидаги маълумотлар аниқ бир фермер хўжаликлари, илмий тадқиқот институтилари ва олий ўқув юрти кафедралари ёки хўжаликлар мисолида кўрсатилиши керак. Курс лойиҳаси бажариш давомида талаба ўқув дарсликдан ташқари турли илмий адабиётлар, маълумотномалар ва монографиялардан фойдаланади. Талаба кейинроқ шу мавзу асосида битирув малакавий иши бажарса ҳам бўлади.

Курс лойиҳасида курс лойиҳаси муқоваси, кириш, ишнинг асосий қисми ва унинг мазмуни, технологик харита бўйича ҳисоби, хулоса, фойдаланадиган адабиётлар рўйхати бўлиши керак.

Курс лойиҳаси муқоваси махсус қоғоздан бўлиб, унда мавзу аниқ чиройли ёзилиши, ичида эса ёзув қоғозига (А4 210-297 мм) умумий қоидага асосан юқоридан 2см, пастдан 2см, чапдан 3см ва ўнгдан 1,5 см қолдирилиб ёзилади. Курс лойиҳаси қоидалари бўйича жадвал, график, расмлар бўлиб уларга тушинарли қилиб, эслатма ёзувлар аниқлик бериб туриш керак. Курс лойиҳаси 20-25 бетдан кам бўлмаслиги керак. Ишнинг мазмунида берилган мавзу ва технологик харита тўлиқ ифодасини акс эттириши шарт.

Талаба курс лойиҳасини ёзишда, унинг мавзусини танлашда қуйидаги жадвалдан фойдаланади. Бунда талаба синов дафтарчаси ёки талабалик гувоҳномаси қайд рақамининг сўнгги икки рақами асос қилиб олинади. Сўнгги икки рақамнинг биринчиси вертикалига, охирги рақам эса горизонталига энига кўрилади. Бунда кесишган жойда иккита сон бўлиб, биринчиси курс лойиҳаси мавзуси ва иккинчиси топшириқнинг белгисини билдиради. Масалан, талаба синов дафтарчасининг сони 983211 бўлса, унда охирги иккита рақам 11. Жадвалга мурожат қилсак курс лойиҳасининг мавзуси 2, топшириқ эса 2.2 тартиб сонидagi топшириғи билан бошланади. Курс лойиҳаси олиб борилган илмий иш натижалари ва илмий адабиётлар таҳлили бўйича ёзилади. Бунда илмий иш қайси ўқитувчи илмий ходим томонидан бажарилганлиги ва кимнинг илмий адабиётидан фойдаланилганлиги аниқ кўрсатилиши шарт.

Курс лойиҳаси бажарилгандан сўнг кафедра катта лаборантига топширилади. Катта лаборант курс ишининг мавзуси жадвалга мос келишини текшириб махсус журналга қайд қилади ва тегишли ўқитувчига беради. Агар курс лойиҳаси мавзуси жадвалга мос келмаса талаба бошқа мавзунини танлаган бўлса, у курс лойиҳаси талабага қайта ёзиш учун қайтарилади.

Ўқитувчи бу ишни кўриб чиқади ва талаба билан суҳбат ўтказади. Талабанинг жавобига курс лойиҳасининг тўғри ёзилганлигига асосланиб ҳимояга рухсат беради ёки иш нотўғри ёзилган бўлса, талабга жавоб бермаса талабага керакли кўрсатмалар бериб курс лойиҳаси қайта ёзилади.

Курс лойиҳаси ёзиб бўлингач унинг муқоваси қуйидагича ёзилади:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ
ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

АНДИЖОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

“Ўсимликшунослик ва пахтачилик” кафедраси

ЎСИМЛИКШУНОСЛИК ВА ПАХТАЧИЛИК
фанидан ёзилган.

КУРС ЛОЙИХАСИ

Мавзу_____

Бажарди:

Қабул қилди:

Андижон-20__

МАВЗУЛАРНИ АНИҚЛАШ ЖАДВАЛИ

Шифрнинг охирги рақами	Шифрнинг охиргидан олдинги рақами									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	8 2	4 2	1 1	2 3	6 4	1 6	1 5	6 5	2 2	1 12
1	5 1	2 2	7 2	3 5	1 14	4 3	6 1	4 2	8 1	7 1
2	3 5	7 1	4 1	5 2	2 1	2 4	8 2	1 7	6 2	4 4
3	4 3	5 6	5 1	6 3	4 4	7 4	2 5	5 7	1 8	5 6
4	2 1	6 2	3 2	8 1	7 3	5 6	1 13	2 6	4 3	1 9
5	1 5	8 2	5 5	1 4	5 7	4 5	3 4	7 3	2 7	6 8
6	7 4	1 2	3 3	6 2	3 1	6 7	5 3	4 6	7 2	2 8
7	6 1	1 13	2 8	1 3	6 2	3 1	4 7	6 6	5 4	4 7
8	1 1	3 3	1 11	7 2	5 3	2 7	6 6	3 3	6 7	5 5
9	1 10	4 3	2 1	4 8	1 15	1 4	1 2	8 2	3 4	8 1

Курс лойиҳасини бажаришда қуйидаги кўрсатмалар ҳисобга олиниши шарт.

Кириш Бу бўлимда республикадаги дончилик, ўсимликшунослик ва пахтачиликнинг тутган ўрни, яъни ўсимлик маҳсулотларини етиштирилиши ва келгусида бажарилиши мумкин бўладиган кўрсатмалар, танланган ўсимликнинг қишлоқ хўжалигидаги озиқ-овқат, техник ва агротехник аҳамияти ёзилади. Бу бўлим ҳажми 3 бет атрофида бўлиши керак.

Ўсимликнинг биологик хусусияти. Бу бўлимда танланган ўсимликка оид бир қанча илмий адабиётлардан фойдаланиб, ўсимликни қайси оилага мансублиги, тури ва кенжа турлари, биологик хусусиятларига алоҳида тўхталади.

Иссиқликка бўлган талаби-бунда ўсимликни униб чиқиш учун ҳамда кейинги, ўсиши, ривожланиши учун шарт бўлган иссиқлик ва ўсимликнинг совуққа чидамлиги кўрсатилади.

Намликка бўлган талаби – уруғнинг униб чиқиши учун керак бўлган намлик, транспирацион (ўсимликнинг сув буғлантириши) коэффициентлар ҳамда ўсув давридаги суғоришлар ва қурғоқчиликка чидамлилиги кўрсатилади.

Ёруғлик ва тупроққа бўлган талабида эса ўсимликнинг ёруғликка қанчалик талабчанлиги ва ўсув даври давомидаги талаби, ҳамда қанча тупроқларда юқори ҳосил бериши мумкинлиги ёзилади.

Озуқага бўлган талабида эса ўсимликнинг ўсув даврида озуқа моддаларга талаби ҳамда тупроқдаги ўсимлик фойдаланиши мумкин бўлган озуқалар ва уларни ўсимлик ҳаётидаги аҳамияти тўла баён этилиши шарт. Ундан ташқари ўсимликни ўсиш ва ривожланиши давомидаги барча даврлар ёзилиши керак.

Ўсимликни етиштириш технологияси:

а) алмашлаб экишдаги ўрни – бу қисмда ўсимликнинг ўтмишдоши ва унинг илмий асослари тушунтирилади.

б) тупроққа ишлов бериш ва уни экишга тайёрлаш- бунда ерни асосий ишлаш, экиндан олдин ишлаш ва ўсимликнинг ўсув давридаги ишлов беришлар кўрсатилиб ўтилади. Агар ерларда шўрланиш бўлса қиш даврида шўрини ювишлар ҳам кўрсатилиб ўтилади.

в) уруғни экишга тайёрлаш ва экишда- уруғларни экишга тайёрлашдаги барча тадбирлар кўрсатилиб, уруғни хўжалик учун яроқлилиги ҳисобга олиниб экиш меъёри белгиланади. Экиш учун ишлатиладиган машиналар, экиш усуллари, экиш муддатлари аниқ ёзилади.

г) ўсимлик униб чиққандан кейинги технологик тадбирлар, яъни яганалаш, қатор орасига ишлов бериш, ҳашорат ва зараркунандаларга қарши кураш, ўғитлаш меъёри ва сони, суғоришлар келтирилади.

д) ҳосилни йиғиб олиш муддатлари, усули, сақлаш, ҳамда шу даврдаги ишлатиладиган қишлоқ хўжалик машиналари ёритилиб берилади.

Курс лойиҳаси учун тахминий режа:

1. Ўсимликшунослик бўлими бўйича:

Кириш.

1. Ўсимликнинг биологик хусусиятлари.

2. Ўсимликнинг етиштириш технологияси:

а) алмашлаб экишдаги ўрни

б) ерни экишга тайёрлаш.

в) уруғни экишга тайёрлаш ва экиш.

г) экинларни парвариш қилиш; ягана, чопиқ, суғориш, ўғитлаш ва ҳоказо.

д) ҳосилни йиғиб олиш.

3. Технологик харита бўйича ҳисоб-китоб ўтказиш.

Хулоса ва тавсиялар

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

ПАХТАЧИЛИК БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Ерга асосий ишлов бериш

Пахтачилик хўжаликларида ерни экишга тайёрлаш системасини тўла таърифлаб бериши керак: ғўзапояни йиғиштириш, бегона ўт илдизларидан тозалаш, далани текислаш, ҳайдаш ва экиш олдида суғориш, ер шўрини ювиш, маҳаллий ҳам минерал ўғитлар солиш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдида ишлаш кабилар ёзилади.

Ерни ерта кўкламда ва экиш олдида ишлаш системаси. Чигитни экишга тайёрлаш ва экиш

Пахтачилик хўжаликларида даланинг ҳолатига қараб ерни экишга тайёрлаш, чигитни экишга тайёрлаш ва чигит экиш технологиясини тўла ёритилиши керак: намни тупроқ сақлаб, қолиш учун шудгорни бороналаш, бегона қтларга қарши курушиш, ерни кесакли пайкалларда дискалаш, шўри ювилган, яхоб суви берилган далаларда тупроқни юмшатиш мақсадида унинг ҳолатига қараб чизеллаш ёки дискалаш бороналаш билан биргаликда бажарилиши: пуштага экиладиган майдонларни экишга тайёрлаш технологиясини ёритилиши керак.

Вза қатор ораларига ишлов бериш

Бу мавзуда ғўза қатор ораларига ишлов бериш муддатлари, ишлаш кенглиги ва чуқурлиги, сони, чопиқ тракторларига ишчи органларини

ўрнатиш чуқурлиги ва кенглигини, бегона ўтларга ғўза зараркунандаларига ва касалликларига қарши курашиш ёзилиш керак.

Вўзани вегетация даврида суғориш

Вўзани сувга бўлган талабини, ўсиш даврларига қараб суғориш сони, схемаси, суғориш муддатлари ва тупроқ намига, ғўзанинг ташқи кўринишига, гулнинг очилиш баландлигига, хужайра ширасининг концентрациясига қараб ўзгариши, тупроқ-иқлим шароитига қараб, ҳар галги ва мавсумий суғориш нормаларининг ўзгариши, суғориш усуллари ва техникаси, суғориш эгатлари чуқурлигининг, узунлигининг ва ҳар эгатга бериладиган сув миқдорининг ўзгаришларини, қатор ораларига ишлов бериш, кўчат қалинлиги ва ўғитлаш билан боғлиқлигини ёритиш керак.

Вўзани дефолиация ва десикация қилиш

Бу мавзудаги пахтани ўз вақтида сифатли қилиб машинада териб олиш учун йиғим-теримга тайёргарлик кўришдаги агротехника тадбирларичида баргларни тўқдириш (дефолиация) ва ўсимликни қуритиш (десикация) масалалари ёригилади.

Пахтачилик бўлимида ҳар битта мавзуга режа алоҳида берилган.

Всимликшунослик фани бўйича курс лойихасини бажариш методикаси.

1 МАВЗУ. ДОНЛИ ЭКИНЛАР

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба баҳорги ва кузги ғалла экинларининг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдидаи суғориш ва ерни ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдидаи ишлаш, уруғни экишга тайёрлаш, иссиқхоналарда кўчат тайёрлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурлиги, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, ҳосилни йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдидаи суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш олдидаи ишлаш, экиш усуллари, уруғ

экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топширик I. 1. Суғориладиган ерларда кузги буғдой етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда кузги буғдой етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 80 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 55 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош банд шудгор, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик I. 2. Суғориладиган ерларда баҳорги буғдой етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда баҳорги буғдой етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 50 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош экин ғўза, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик I. 3. Лалмикор ерларда кузги буғдой етиштириш технологияси.

Лалмикорликда кузги буғдой етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 80 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 40 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган лалми ер. Ўтмишдош тоза шудгор, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, ўтлоқи-бўз тупроқ. Ер ости суви 5 метрдан ортиқ чуқурликда жойлашган.

Топширик I. 4. Лалмикор ерларда баҳорги буғдой етиштириш технологияси.

Баҳорги буғдой етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 30 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган лалми ер. Ўтмишдош экин нўхат, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 5 метрдан ортиқ чуқурликда жойлашган.

Топширик I. 5. Баҳорги арпа етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда баҳорги арпа етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 35 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош беда, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик I. 6. Кузги арпа етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда кузги арпа етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 45 ц/га.

Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош экин такрорий экин соя, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 7. Кузги жавдар етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда кузги жавдар етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 80 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 50 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош банд шудгор, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, ўтлоқи бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 8. Тритикале етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда тритикале етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 60 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош сабзавот экинлари, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, оч тусли бўз тупроқ. Ер ости суви 1,0 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 9. Сули етиштириш технологияси.

Суғориладиган ерларда сули етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 35 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош ғўза, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,0 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 10. Маккажўхори етиштириш технологияси.

Маккажўхорини дон ва силос учун етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 150 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 50 ц/га, кўк масса ҳосили 800 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош беда, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 11. Жўхори етиштириш технологияси.

Оқжўхори етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 25 ц/га, кўк масса ҳосили 800 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 12. Тарик етиштириш технологияси.

Тарик етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 30 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 10 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 13. Шоли етиштириш технологияси.

Шоли етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Шоли ҳосили 80 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош шоли, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача оғир, дарёнинг қайирлари. Ер ости суви 1 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 14. Шолини кўчат усулида етиштириш технологияси.

Шолини кўчат усулида етиштириш (шоли кўчатини тайёрлаш учун ер тайёрлаш, уруғ экиш меъёри, усули, уларни парваришлаш ва кўчатларни далага ўтказиш) технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Шоли ҳосили 100 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош беда, ер шўрланмаган, механик таркиби ўртача оғир, дарёнинг қайирлари. Ер ости суви 1 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ I. 15. Маржумак етиштириш технологияси.

Маржумак етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 15 ц/га. Тупроғи эскидан ишланиб келинган суғориладиган ер. Ўтмишдош картошка, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

2 МАВЗУ. ДУККАКЛИ ДОН ЭКИНЛАРИ

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба дуккакли дон экинларининг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдида суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдида ишлаш, уруғни экишга тайёрлаш, нитрагинлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурли, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, ҳосилни йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдида суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш одидан ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топширик 2.1. Нўхат (жайдари нўхат) етиштириш технологияси.

Нўхат етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 30 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.2. Ловия етиштириш технологияси.

Ловия етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 20 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош сабзавот экинлари, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 1,5-2 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.3. Соя етиштириш технологияси.

Соя етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 35 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош ғалла экинлари, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.4. Кўк нўхат етиштириш технологияси.

Кўк нўхат етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 15 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.5. Ясмиқ етиштириш технологияси.

Ясмиқ етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 10 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош жўхори, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.6. Сояни такрорий экин сифатида етиштириш технологияси.

Сояни такрорий экин сифатида етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 40 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 20 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.7. Бурчоқ етиштириш технологияси.

Бурчоқ етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 30 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 15 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 2.8. Мош етиштириш технологияси.

Мош етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Дон ҳосили 20 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош кузги буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

3 МАВЗУ. ТУГУНАКМЕВАЛИ ЭКИНЛАР

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба тугунакмевали экинларнинг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдида суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдида ишлаш, уруғни (тугунакмеваларни) экишга тайёрлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурли, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, ҳосилни йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдида суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш олдида ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топширик 3.1. Картошка етиштириш технологияси.

Картошка етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Тугунакмева ҳосили 180 ц/га. Тупроғи қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 3.2. Ер ноки (топинамбур) етиштириш технологияси.

Ер ноки етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 30 га майдон учун технологик харита тузиш. Тугунакмева ҳосили 200 ц/га. Тупроғи қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош жўхори, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

4 МАВЗУ. ИЛДИЗМЕВАЛИ ЭКИНЛАР

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба илдизмевали экинларнинг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак:

берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдидан суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупрокни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, уруғни (оналик илдизмеваларни) экишга тайёрлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурли, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, ҳосилни йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдидан суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш одидан ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топшириқ 4.1. Қанд лавлаги етиштириш технологияси.

Қанд лавлаги етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Илдизмева ҳосили 220 ц/га. Тупроғи қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, ўтлоқи ботқоқ тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 4.2. Хашаки лавлаги етиштириш технологияси.

Хашаки лавлаги етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Илдизмева ҳосили 400 ц/га. Тупроғи қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 1,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 4.3. Хашаки сабзи етиштириш технологияси.

Хашаки сабзи етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 65 га майдон учун технологик харита тузиш. Илдизмева ҳосили 180 ц/га. Тупроғи қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

5 МАВЗУ. ЕМ-ХАШАК ЭКИНЛАРИ

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба ем-хашак экинларнинг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдидан суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупрокни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, уруғни экишга тайёрлаш, экиш, экиш

муддати, усули, чуқурлиги, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, иккинчи ва учинчи йилги ем-хашак ўтларни парваришлаш, озиклантириш, ўтларни ўриш муддатлари ва сони кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдида суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш одидан ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, иккинчи ва учинчи йилги ем-хашак ўтларни озиклантириш, ўриш муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топширик 5.1. Бедани пичан учун етиштириш технологияси.

Бедани пичан учун етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Пичан ҳосили 120 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 5.2. Бедани уруғлик учун етиштириш технологияси

Бедани уруғ олиш учун етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 5 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош ғўза, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 5.3. Қизил себарга етиштириш технологияси.

Қизил себарга етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Кўк масса ҳосили 400 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош ғўза, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 5.4. Қашқарбеда ва баргак етиштириш технологияси.

Қашқарбеда ва баргак етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Кўк масса ҳосили 350 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби энгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 5.5. Кўп йиллик ғалласимон ўтлар етиштириш технологияси.

Қашқарбеда ва баргак етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Кўк масса ҳосили 400 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 5.6. Судан ўти етиштириш технологияси.

Судан ўти етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Кўк масса ҳосили 400 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

6 МАВЗУ. МОЙЛИ ЭКИНЛАР

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба мойли экинларининг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдидан суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, уруғни экишга тайёрлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурлиги, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, ҳосилни йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдидан суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топширик 6.1. Кунгабоқар етиштириш технологияси.

Кунгабоқарни уруғ ва силос учун етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 20 ц/га ва кўк масса ҳосили 700 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.2. Махсар етиштириш технологияси.

Махсар етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 70 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 10 ц/га, кўк масса ҳосили 100 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.3. Кунжут етиштириш технологияси.

Кунжут етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 40 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 10 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.4. Ерёнғоқ етиштириш технологияси.

Ерёнғоқ етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 30 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2,5 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.5. Мойли зиғир етиштириш технологияси.

Мойли зиғир етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 15 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.6. Канақунжут етиштириш технологияси.

Канақунжут етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 25 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.7. Рапс етиштириш технологияси.

Рапс етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 20 ц/га, кўкат ҳосили 150 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топширик 6.8. Эфир мойли экинларни етиштириш технологияси.

Эфир мойли экинлар етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосилдорлиги 15 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

7 МАВЗУ. ТОЛАЛИ ЭКИНЛАР

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба толали экинларининг етиштириш технологиясини тўла ёритиб бериши керак: берилган экиннинг алмашлаб экишдаги ўрни, далани текислаш, экиш олдидан суғориш ва ҳайдаш, ер шўрини ювиш, асосий ўғитлаш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, уруғни экишга тайёрлаш, экиш, экиш муддати, усули, чуқурлиги, меъёри, экинни парваришлаш, экинни озиклантириш, суғориш режими ва усуллари, уруғ ва тола ҳосилини йиғиштириш кабилар.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехник тадбирларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар аниқ кўрсатилиш керак. Масалан: далага солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби, ҳайдаш олдидан суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати, сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, ерни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, экиш усуллари, уруғ экиш меъёри, суғориш сони ва меъёри, қатор ораларини ишлаш сони, муддати, ҳосилни йиғиштириш вақти тўла ёритилиши керак.

Топшириқ 7.1. Каноп етиштириш технологияси.

Каноп етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 60 га майдон учун технологик харита тузиш. Уруғ ҳосили 8 ц/га, поя ҳосили 180 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 7.2. Толали зиғир етиштириш технологияси.

Толали зиғир етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Поя ҳосили 100 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 7.3. Толали наша етиштириш технологияси.

Толали наша етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 30 га майдон учун технологик харита тузиш. Поя ҳосили 150 ц/га. Қадимдан

суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 7.4. Жут етиштириш технологияси.

Жут етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Поя ҳосили 200 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош буғдой, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

8 МАВЗУ. НАРКОТИК ЭКИНЛАР

Топшириқ 8.1. Тамаки кўчатини етиштириш технологияси.

Тамакининг кўчатини иссиқхоналарда етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 30 га майдон учун технологик харита тузиш. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош тамаки, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 3 метр чуқурликда жойлашган.

Топшириқ 8.2. Тамакини далада етиштириш технологияси.

Тамакининг кўчатини далага экиш ва етиштириш технологиясини тўлиқ ёритиш ва 50 га майдон учун технологик харита тузиш. Барг ҳосили 30 ц/га. Қадимдан суғориладиган ер. Ўтмишдош тамаки, ер шўрланмаган, механик таркиби енгил ўртача қумоқ, типик бўз тупроқ. Ер ости суви 2 метр чуқурликда жойлашган.

ПАХТАЧИЛИК ФАНИ БЎЙИЧА КУРС ЛОЙИХАСИНИ БАЖАРИШ МЕТОДИКАСИ.

I-МАВЗУ. ЕРГА АСОСИЙ ИШЛОВ БЕРИШ.

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба пахтачилик хўжаликларида ерни экишга тайёрлаш системасини тўла таърифлаб бериши керак. Булар: ғўзапояни йиғиштириш, бегона ўт илдизларидан тозалаш, далани текислаш, ҳайдаш ва экиш олдидан суғориш, ер шўрини ювиш, маҳаллий ҳам минерал ўғитлар солиш, кузги шудгорлаш, тупроқни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш кабилар.

Бошқа экинлардан ёки бедапоядан бўшаган майдонлар бўлса у ҳолда бу ерларни тайёрлаш техникаси ёритилади.

Ҳар бир ўтказиладиган агротехника тадбир чораларини ёритишда бажариладиган ишнинг вақти, унга қўйиладиган талаблар. Масалан: солинадиган ўғитнинг номи, тури, миқдори, таркибидаги озика моддалар; бегона ўтларга қарши кураш чоралари; далани текислаш усуллари, тартиби; ҳайдаш олдидан суғориш ва ер шўрини ювиш тартиби, муддати,

сарфланадиган сув миқдори; ерни ҳайдаш муддати, чуқурлиги, ҳайдаш усуллари, бедапояни ҳайдаш техникаси; ерни эрта кўкламда ва экиш олдида ишлаш системаси тўла ёритилиши керак. Ўтказиладиган агротехника тадбир чораларини ёритишда уларнинг сифатини назорат қилиш кўрсаткичларига ҳам тўхталиб ўтиш керак.

КУРС ЛОЙИХАСИНИНГ РЕЖАСИ:

1. Кириш.
2. Ерга асосий ишлов беришнинг таърифи
3. Ерга асосий ишлов бериш даври учун технологик харита тузиш.
4. Хулоса
5. Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.
6. Курс лойиҳасини бажариш вақти ва бажарувчининг имзоси.

Топшириқ I. I. Ерга асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 80 га майдон учун технологик харита тузиш. Тупроғи эскидан ишланиб келинган, олдинги йили ғўза ўстирилган, ери шўрланмаган, ерни механик таркиби ўртача кумоқ, типик бўз тупроқ, I – чи минтақага таълуқли. Ер ости суви чуқур жойлашган, қиялиги бироз кўзга ташланади.

Топшириқ I.2. Бедадан бўшаган майдонга асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Тупроғи - шўрланмаган, бўз тупроқ, I-чи минтақага таълуқли. Ер ости суви чуқур жойлашган, қиялиги ўртача.

Топшириқ I.2. Бедадан бўшаган майдонга асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 100 га майдон учун технологик харита тузиш. Тупроғи – шўрланмаган, бўз тупроқ. I- чи минтақага таълуқли. Ер ости суви чуқур жойлашган, қиялиги ўртача.

Топшириқ I-3. Олдинги йили ғўза ўстирилган майдонга асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 110 га майдон учун технологик харита тузиш. Тупроғи – ўртача шўрланган, ўтлоқи – бўз тупроқ. 3-чи минтақага таълуқли. Ер ости суви 2-2,5 м чуқурликда. Эскидан ҳайдалиб келинган.

Топшириқ. I.4. Янги ўзлаштирилган Жиззах чўли ерларига асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 120 га майдон учун технологик харита тузиш. 2-чи минтақага таълуқли.

Топшириқ. I.5. Ҳар гектар ердан 40 центнер пахта ҳосили олиш учун ерга асосий ишлов бериш технологиясини таърифлаш ва 130 гектар майдон учун технологик харита тузиш. Ўтмишдош экин сифатида 2 йил дон учун маккажўхори экилган. Тупроғи – шўрланмаган, ўртача кумоқ, эскидан ўзлаштирилган бўз тупроқ. 2-чи минтақага таълуқли.

2-МАВЗУ. ЕРНИ ЭРТА КЎКЛАМДА ВА ЭКИШ ОЛДИДАН ИШЛАШ СИСТЕМАСИ. ЧИГИТНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШ ВА ЭКИШ.

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба пахтачилик хўжаликларида даланинг ҳолатига қараб ерни экишга тайёрлаш, чигитни экишга тайёрлаш ва чигит экиш технологиясини тўла ёритилиши керак: намни кўпроқ сақлаб, қолиш учун шудгорни бороналаш, бегона ўтларга қарши курашиш, ери кесакли пайкалларда дискалаш, шўри ювилган, яхоб суви берилган далаларда тупроқни юмшатиш мақсадида унинг ҳолатига қараб чизеллаш ёки дискалаш бороналаш билан биргаликда бажарилиши: пуштага экиладиган майдонларни экишга тайёрлаш технологияси ёритилиши керак.

Чигит экишдан олдин ўғитлагич ЧКУ—4 маркали чизел ёрдамида ерга минерал ўғитлар солиш (шудгорлашдан олдин ўғит берилмаган ёки шўри ювилиши лозим бўлган далаларда) ёритилиши керак.

Чигитни экишга тайёрлаш ва чигит экиш технологияси ёритилганда қуйидаги ишларга тўхталиб ўтиш керак:

- уруғлик чигитга давлат стандарти томонидан қўйиладиган талаблар;
- тукли ва туксиз чигитга тайёрлаш;
- чигитни экиш муддатлари, усуллари, экиш нормалари, чуқурлиги, чигит экиш билан бирга гербицид сепиш ва ўғит солиш, экиш техникаси ва қаторлаб йўналишини танлаш, ҳамда чигитни эрта ва тўла ундириб олиш усуллари ёритилиши керак.

Курс лойиҳасининг режаси:

1. Кириш
2. Асосий қисм.
 - 2.1. Ерни кўкламда ва экиш олдидан ишлаш.
 - 2.2. Чигитни экишга тайёрлаш.
 - 2.3. Чигит экиш.
3. Технологик харита тузиш.
4. Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.
5. Курс лойиҳасини бажариш вақти ва бажарувчининг имзоси.

ТОПШИРИҚ 2.1. Ерни эрта баҳорда ва экиш олдидан ишлаш, чигитни экишга тайёрлаш ва экиш бўйича агротехник тадбирларни таърифлаш ва 85 га майдон учун технологик харита тузиш керак. Чигит кенг қаторлаб, белгиланган, (аниқ) миқдорда экилади. Ёғингарчилик камроқ бўладиган, эскидан экиладиган пахта майдони. Шўрланмаган, оғир қумоқ - бўз тупроқ. Сизот сувлари чуқур жойлашган.

ТОПШИРИҚ 2.2. Ерни эрта баҳорда ва экиш олдидан ишлаш, чигитни экишга тайёрлаш ва экиш бўйича агротехник тадбирларни таърифлаш ва 140 га майдон учун технологик харита тузиш керак. Чигит тор қаторлаб экилган. Тупроғи—ўтлоқи—бўз, эскидан суғориладиган, механик таркиби ўртача қумоқ, шўрланган. Сизот сувлари 2,0-2,5 м чуқурликда жойлашган.

ТОПШИРИҚ 2.3. Тупроғи—ўтлоқи, шўрланмаган майдонда, ерни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, шу билан бирга тукли чигитни тайёрлаш ва кенг қаторлаб экиш агротехник тадбирларини таърифлаш. Кўрсатилган ишлар бўйича 200 га майдон учун технологик харита тузиш.

ТОПШИРИҚ 2.4. Ерни ерта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, ингичка толали пахта чигитни экишга тайёрлаш ва кенг қаторлаб агротехник тадбирларини таърифлаш. 150 га майдон учун технологик харита тузиш. Тупроғи—бўз, механик таркиби ўртача қумоқ, шўрланмаган. Сизот сувлари 4 м чуқурликда жойлашган.

ТОПШИРИҚ 2.5. Ерни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш; шу билан бирга тукли чигитни экишга тайёрлаш ва кенг қаторлаб экиш агротехник тадбирларини таърифлаш. Кўрсатилган ишлар бўйича 180 га майдон учун технологик харита тузиш.

Тупроғи—ўтлоқи, механик таркиби ўртача қумоқ, шўрланмаган. Сизот сувлари 1,5 - 2,0 м чуқурликда жойлашган.

ТОПШИРИҚ 2.6. Ерни эрта кўкламда ва экиш олдидан ишлаш, ингичка толали пахта чигитни экишга тайёрлаш ва кенг қаторлаб экиш агротехник тадбирларини таърифлаш. Тупроғи—эскидан ҳайдаладиган, шўрланган. Майдони 170 га.

3-МАВЗУ. ҒЎЗА ҚАТОР ОРАЛАРИГА ИШЛОВ БЕРИШ.

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба ғўза қатор ораларига ишлов бериш, бегона ўтларга ғўза зараркунандалари ва касалликларига қарши курашишни тўла ёритиб бериш керак.

Бунда қатор ораларини ишлаш муддатлари, ишлаш кенглигига ва чуқурлиги, сони, чопиқ тракторларини ишчи органларини ўрнатиш чуқурлиги ва кенлигининг ўсиш даврларига қараб ўзгаришини тўлиқ ёритиш керак.

Ўсув даврида тупроқ—иқлим шароитларига, қатор ораларини кенглигига, экилган ғўза навларига, далани ўт босиш даражасига, ёғингарчилик миқдори ва суғориш сонига қараб ишлов бериш сонларининг ўзгариши ёритилиши керак.

Курс лойиҳасининг режаси.

1. Кириш.
2. Адабиёт мавзуйи.
 - 2.1. Ғўза қатор ораларига ишлов беришда ишлатиладиган машиналар.
 - 2.2. Ғўза қатор ораларига ишлов берилганда даладаги бегона ўтларни таъсири.
 - 2.3. Ғўза қатор ораларига ишлов бериш сони ва муддатлари.
 - 2.4. Ғўза қатор ораларига ишлов берилганда илдиз системаси шикастланганда ғўзанинг ўсиши, ривожланиши ва ҳосилига таъсири.
3. Технологик харитани тузиш.
4. Хулоса.
5. Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.
6. Бажариш вақти ва имзо.

ТОПШИРИҚ 3.1. 160 гектарли ерга серуялаб чигит экилган, кенг қаторли, далада ғўзани ўсиш ва ривожланиш даврида қатор ораларига ишлов бериш жадвалини ишлаб чиқиш. Далада олдинги йили пахта етиштирилган, тупроғи—бўз, механик таркиби оғир, ер ости суви чуқур жойлашган—6м, тупроғи шўрланмаган. Дала кам ўт босган. Чигит 15-нчи апрелда —экилган. Ғўзани ўсиш даврида суғориш схемаси 2-4-1.

ТОПШИРИҚ 3.2. 120 гектарли ерга тор қаторли, серуяли қилиб, чигит экилган пахта даласида ғўзани ўсиш ва ривожланиш даврида қатор ораларига ишлов бериш графигини тузиш. Далада олдинги йили пахта етиштирилган, тупроғи—шўрланмаган, бўз, механик таркиби енгил қумли ва қумоқ, ер ости суви 10 м чуқурликда жойлашган. Далада ўт кам. Суғориш схемаси 3-6-2.

ТОПШИРИҚ 3.3. 140 гектар ерга кенг қаторли серуяли қилиб чигит экилган, пахта даласида ғўзани ўсиш ва ривожланиш даврида қатор ораларига ишлов бериш графигини тузиш. Далада олдинги йили ғўза ўстирилган, тупроғи ўтлоқи—ботқоқ, механик таркиби ўртача, ер ости суви 0,8 —1,0 м чуқурликда жойлашган. Далада кўп йиллик ва бир йиллик бегона ўтлар босган. Суғориш схемаси 0-2-0.

ТОПШИРИҚ 3.4. Тошкент вилоятида 70 гектарли, бўз тупроқли, механик таркиби енгил, қумоқли, шўрланмаган, ер ости суви чуқур жойлашган, пахта экилган далада ғўза қатор орасига ишлов бериш агротехник тадбирларни ишлаб чиқиш керак. Далада ғўзани суғориш схемаси 2-5-1. Дала унча қия эмас. Ғўзани суғориш графиги тузилсин.

ТОПШИРИҚ 3.5. Шўрланмаган, ўтлоқи ботқоқ тупроқли 75 гектарли майдон бўлиб, кенг қатор, серуялаб экилган пахта даласида ғўза қатор

ораларига ишлов бериш агротехник тадбирларни ишлаб чиқиш. Суғориш схемаси 1-2-0. Дала сал қияли.

4-МАВЗУ. ҒЎЗАНИ ВЕГЕТАЦИЯ ДАВРИДА СУҒОРИШ

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба ғўзани сувга бўлган талабини, ўсиш даврларига қараб суғориш сони, схемаси, суғориш муддатлари ва уларни тупроқ намига, ғўзанинг ташқи кўринишига, гулнинг очилиш баландлигига, хужайра ширасининг концентрациясига қараб ўзгариши, тупроқ-иқлим шароитига қараб, ҳар галги ва мавсумий суғориш нормаларининг ўзгариши, суғориш усуллари ва техникаси, суғориш эгатлари чуқурлигининг, узунлигининг ва ҳар эгатга бериладиган сув миқдорининг ўзгаришларини, қатор ораларига ишлов бериш, кўчат қалинлиги ва ўғитлаш билан боғлиқлигини ёритиш керак.

Курс лойиҳасининг режаси.

1. Кириш.
2. Ғўзани вегетация даврида суғориш таърифлансин.
3. Топшириққа биноан суғориш схемаси ва уларнинг календарь иш режаси аниқлансин.
4. Технологик харита тўлдирилсин.
5. Фойдаланган адабиётлар рўйхати.
6. Бажариш муддати ва имзо.

ТОПШИРИҚ 4.1. 50 га бўз, оғир қумоқ тупроқли, сизот сувлари чуқур жойлашган участка учун ғўзани вегетация даврида суғориш графиги (календарь иш режаси) ва технологик харитаси, ҳамда суғориш схемаси тузилсин ва таърифлаб берилсин. Экиш кенг қаторли, нишаби кичик. Суғориш схемаси 2-4-1.

ТОПШИРИҚ 4.2. Чигит кенг қаторлаб, серуялаб экилган 70 га участка учун ғўзани вегетация даврида суғориш учун технологик харита тузилсин, графиги (календарь иш режаси) ишлансин ва таърифлаб берилсин. Ўтмишдош экин-ғўза. Тупроқ – бўз, механик таркиби бўйича оғир қумоқ, сизот сувлари чуқур жойлашган, шўрланмаган. Бегона ўтлар билан ифлосланиши ўртача. Ернинг нишаби кичик. Суғориш 2-3-1.

ТОПШИРИҚ 4.3. Тор қаторлаб, серуялаб экилган 125 га участка учун ғўзани вегетация даврида суғориш учун технологик харита тузилсин, суғориш схемаси ва графиги (календарь иш режаси) ишлансин).

Тупроқ-бўз, механик таркиби бўйича оғир, сизот сувлари чуқур жойлашган, тупроқ шўрланмаган. Ернинг нишаби катта (0,02). Суғориш схемаси I-4-I.

ТОПШИРИҚ 4.4. Кенг қаторлаб серуялаб экилган 120 га участка учун технологик харита тузилсин, ғўзани суғориш графиги (календарь иш режаси) ишлансин ва таърифлаб берилсин. Ўтмишдош экин—беда. Тупроқ—ўтлоқ, механик таркиби бўйича оғир, сизот сувлари 1,5-2,0 м чуқурликда жойлашган. Ернинг нишаби ўртача (0,003). Суғориш схемаси I-2-I.

ТОПШИРИҚ 4.5. Кенг қаторлаб серуялаб экилган 80 га участкада вегетация даврида ғўзани суғориш учун технологик харита тузилсин, суғориш графиги (календарь иш режаси) ишлансин.

Тупроқ – бўз, механик таркиби бўйича оғир, сизот сувлари чуқур жойлашган, тупроқ шўрланмаган. Суғориш схемаси I-4-I.

ТОПШИРИҚ 4.6. 90 га майдон участкада ғўзани вегетация даврида суғориш учун технологик харита тузилсин, календарь иш плани ишлансин ва таърифлаб берилсин. Участка тупроғи-бўз, механик таркиби енгил, сизот сувлари чуқур жойлашган. Суғориш схемаси 2-5-I. Участканинг нишаби кичик.

ТОПШИРИҚ 4.7. 60 га ўтлоқ—ботқоқ тупроқли участкада ғўзани суғориш учун календарь иш режаси ишлаб чиқилсин, технологик харита тузилсин ва таърифлаб берилсин. Сизот сувлари чуқур жойлашган, суғориш схемаси I-3-0. Участканинг нишаби кичик.

ТОПШИРИҚ 4.8. 100 га участкада суғориш учун календарь иш плани ишлаб чиқилсин, технологик харита тузилсин ва таърифлаб берилсин. Тупроғи—ўтлоқи—ботқоқ, сизот сувлари тахминан 1,0 м чуқурликда жойлашган, суғориш схемаси I-2-0. Участка нишаби кичик.

5-МАВЗУ. ҒЎЗАНИ ДЕФОЛИАЦИЯ ВА ДЕСИКАЦИЯ ҚИЛИШ

Бу мавзудаги топшириқларни бажарувчи талаба пахтани ўз вақтида сифатли қилиб машинада териб олиш учун йиғим—теримга тайёргарлик кўришдаги агротехника тадбирлар ичида барглари тўктириш (дефолиация) ва ўсимликни қуритиш (десикация) масалалари ёритилади.

Бунда дефолиация ва десикация қилишда ишлатиладиган дорилар, уларнинг ғўзага бўлган таъсири, ишлатиш нормаси ва усули, бу дориларни ишлатишдаги эҳтиёт чоралари ёритилиши керак.

Курс лойиҳасининг режаси.

1. Кириш.
2. Ғўзани дефолиация ва десикация қилиш таърифлансин, уларнинг аҳамияти ва ғўзага таъсири.
3. Технологик харита бўйича ҳисоб ўтказиш.
4. Фойдаланган адабиётлар рўйхати.

5. Бажариш муддати ва имзо.

ТОПШИРИҚ 5.1. 1.100 га майдонда юмшоқ ва қаттиқ қилинадиган препаратлар билан дефолиация ўтказилсин, технологик харита тузилсин ва таърифлаб берилсин. Ҳамда 35% майдонда ғўзани десикация қилиш ўтказилсин. Препаратларнинг миқдорини ҳисобламоқ керак, ғўзани дефолиация ва десикация қилишда талабнома тузилсин ва календар муддатлари белгилансин.

ТОПШИРИҚ 5.2. Хўжалик 1560 га майдонда ғўзани дефолиация қилиш ўтказилсин, шу жумладан 70% майдонда юмшоқ таъсир этадиган препаратлар билан, қолган майдонда-қаттиқ таъсир этадиганлар билан. Такрорий 200га майдонда ўтказилади. Иккинчи машина теримидан кейин 400 га майдонга десикация ўтказилиши лозим. Дефолиантларнинг гектарига ишлов бериш нормалари, таъминланган миқдори аниқлансин, календарь муддат асосида гектарлари ҳам қўйиб чиқилсин, технологик харита тузилсин ва таърифлаб берилсин.

ТОПШИРИҚ 5.3. 1000 га майдонда ғўзани асосий ва такрорий дефолиация қилиш графиги (календарь иш режаси), технологик харита тузилсин ва таърифлаб берилсин. Препаратларнинг ҳисобини қаттиқ ва юмшоқ таъсир этадиган дефолиантлар бўйича ўтказиш лозим. Талабнома тузилсин.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

- 1.Атабаева Х, Бўриев Х ва бошқалар – Ўсимликшунослик – Тошкент, Меҳнат нашриёти, 2000
- 2.Атабаева Х, Қодирхўжаев О – Ўсимликшунослик – Тошкент, Янги аср авлоди,
- 3.Ёкубжонов О, Турсунов С, Муўимов Ж – Дончилик – Тошкент, Янги аср авлоди, 2009 й.
- 4.Орипов Р, Халилов Н – Ўсимликшунослик – Ўқув қўлланма, Самарқанд, 2006 й
5. Мирзаев О, Худойбердиев Т – Ем-хашак етиштириш – Андижон, 2003 й
Бўриев Х, Атабаева Х – Қанд лавлаги етиштириш технологияси (тавсиянома) – Тошкент, 1999й
6. Асосий қишлоқ хўжалиги экинларини парваришlash ва маҳсулот етиштириш бўйича намунавий технологик карталар 1-2 қисм, Тошкент, 2006-2010 йиллар - Бозор ислохотлари илмий-тадқиқот институти
7. Андреев Н.Г. – Луговедение – М.Агропромиздат, 1985г.

8. Андреев Н.Г. – Луговое и полевое кормопроизводство – М, Агропромиздат, 1989г.
9. Артукметов З, Атабаева Х.Н – Ем-хашак етиштириш деҳқончилик асослари билан” – Т. 2005 й
10. Atabaeva H, Yuldasheva Z, Islomov A – Botanica, yem-xashak yetishtirish agronomiya asoslari – T. Yangi asr avlodi, 2008 y.
11. Умаров З, Дементьева А – Технология возделывание корнеплодов в Узбекистане – Т. 1989г.
12. Умаров З, Атабаева Х, Гумиров И – Кормовые травы Средней Азии – Т. 1980г
13. Халилов Ш.А. – Промежуточное культурой на орошаемых землях – М. 1988г.